

Jak uzdravit naši krajinu

Anotace:

Zdravá a odolná krajina je důležitým předpokladem pro život v klimatické krizi. Mění se klima s sebou přináší stále více extrémů, se kterými se jako společnost budeme hůře vyrovnávat, zůstane-li naše krajina ve stavu, v jakém je teď.

Během lekce se žáci zamyslí nad možnými kvalitativními změnami a způsoby, jimiž lze s naší krajinou hospodařit. Při práci s texty poznají vhodná adaptační opatření, která jsou v Česku realizována. V diskuzi pak shrnou, jak můžeme naši krajinu uzdravit a připravit ji i nás na život v proměňujícím se klimatu.

Vzdělávací cíle:

- Žák na základě poznatků o stavu české krajiny porozumí potřebě změnit způsob, jak s krajinou v Česku zacházet.
- Žák zhodnotí a porovná vybraná opatření pro uzdravení krajiny a zvýšení její odolnosti vůči změně klimatu.
- Žák shrne možné přínosy těchto opatření pro krajinu i společnost a porovná jejich efektivitu a proveditelnost.

Čas:

- 45 minut

Věk:

- 15-19 let

Zařazení do předmětů:

- zeměpis, biologie/přírodopis, občanská výchova / základy společenských věd

Klíčová témata:

- udržitelnost, adaptační opatření, mitigace, příklady řešení, dobrá praxe, odolnost krajiny, biodiverzita

Pomůcky:

- vytištěné texty z přílohy č. 2 do každé skupiny
- papíry
- psací potřeby
- vytištěný text z přílohy č. 1 pro každého žáka - *volitelné*
- dataprojektor a připojení k internetu pro promítání videa - *volitelné*
- PC / mobilní telefony s internetovým připojením pro vyhledávání dalších informací - *volitelné*

Postup:

1. AKTUÁLNÍ STAV NAŠÍ KRAJINY (10 minut)

Pokud jste se s žáky věnovali předcházející lekcí „Proměny české krajiny“ (dostupná na webu <https://ucimokli-matu.cz/vyukove-materialy/promeny-ceske-krajiny-90/>), vyzvěte je, aby stručně připomněli současné problémy naší krajiny a nastínili výzvy, jež jí v souvislosti s klimatickou změnou čekají. Poznatky žáků zapisujte na tabuli.

Pokud jste s lekcí nepracovali nebo si žáci nemohou vzpomenout, nechte je přečíst a následně sumarizovat text z přílohy č. 1 - Aktuální stav naší krajiny. Tento text slouží také jako podklad pro učitele.

Zeptejte se žáků, zda je napadají konkrétní příklady řešení (o kterých četli, se kterými se setkali) které by mohly pomoci zlepšit stav naší krajiny. Jejich nápady heslovitě запиšte na tabuli vedle shrnutí aktuálního stavu krajiny.

2. HLEDÁNÍ ŘEŠENÍ PRO UZDRAVENÍ KRAJINY (25 minut)

Řekněte žákům, že se budete věnovat řešení pro uzdravení naší krajiny. Příklady, se kterými se v lekcí setkáte, jsou zároveň adaptačními opatřeními na klimatickou změnu.

Rozdělte žáky do skupin po 4 a každému žákovi ve skupině dejte jiný text (viz příloha č. 2). Vyzvěte je, aby si texty pozorně přečetli a označili si v nich ty části, které popisují řešení a adaptační opatření. Poté žáci sdílejí poznatky vzájemně v malých skupinách. Na tento úkol dejte žákům cca 10 minut.

Stručně a krátce shrňte uvedené příklady v celé skupině, ptejte se žáků:

- *S jakými příklady pro uzdravení naší krajiny jste se seznámili?*
- *Jakého charakteru jsou jednotlivá uvedená řešení? Koho se týkají a kdo je může realizovat?*
- *Jak tato řešení pomáhají uzdravit naši krajinu a připravit ji na dopady klimatické změny?*

Následující část aktivity má dvě varianty - A) žáci vyhledávají aktuální informace na internetu, B) žáci pracují s videem, které promítnete.

Varianta A

Rozdělte žáky zpátky do menších skupin a dejte jim za úkol zjistit na internetu (pomocí počítačů či mobilních telefonů), jaká je aktuální situace ohledně změny výměry českých polí a dotací pro zemědělce. Informace pak sdílejte ve skupině.

Varianta B

Promítněte žákům krátkou reportáž týkající se změny výměry polí, video najdete zde: https://tv.idnes.cz/doma-ci/monokultury-zemedelci-pestovani-pole-plocha.V191022_151559_idnestv_mracc.

Následně nechte žáky samostatně nebo ve skupinách sepsat argumenty PRO a PROTI této změně a zjištění shrňte ve skupině. Zeptejte se žáků, jak se k této změně staví oni sami - zda ji vítají, či jsou proti, a proč.

TIP:

Aktivitu můžete prodloužit v části příkladů konkrétních řešení. U textu A (model Zdoňov) a textu B (bagrování lesních cest) můžete žákům promítnout videa či fotografie nebo prozkoumat na stránkách spolku Živá krajina Krajinový plán adaptace ČR na změnu klimatu. Můžete jim také pustit krátké video s dalším příkladem ekologického zemědělství a zadržování vody v krajině (2 min 30 s.): <https://ct24.ceskatelevize.cz/regiony/zlinsky-kraj/2536072-pole-stromy-pole-stromy-recept-na-boj-proti-erozi-a-suchu-je-genialne>

3. REFLEXE – 4 ROHY (10 minut)

Na závěr lekce označte v místnosti čtyři místa písmeny A, B, C, D, můžete využít 4 rohy místnosti. Každý roh symbolizuje jeden z představených příkladů uzdravení krajiny. Řekněte žákům, aby se postavili do toho rohu / k tomu příkladu, který:

- je jim osobně nejbližší
- má podle nich největší efekt na uzdravení krajiny
- je nejsnadnější realizovat
- nejlépe připraví českou krajinu na dopady klimatické změny, aby se s nimi dobře vyrovnávala

Postupně projděte jednotlivé otázky, u každého rozdělení se žáků doptávejte, proč si to myslí, a nechte je uvádět argumenty. Snažte se u každé otázky oslovit žáky s různými postoji. Pro rozpružení diskuze můžete žáky nejprve nechat sdělit si své argumenty v rámci skupiny, ve které se sešli u daného příkladu, a až pak sdílet do celé třídy.

Zdroje:

Brolík, T.: U každé vesnice je poklad. Respekt [online], Economia a.s., 8. 1. 2020 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/tydenik/2019/33/u-kazde-vesnice-je-poklad>

Burda, M.: VIDEO: Z bývalé cesty ke stahování dřeva je řada tůní. Experiment zadrží vodu. Valašský deník. cz [online], 11. 6. 2020 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: https://valassky.denik.cz/zpravy_region/z-byvale-cesty-ke-stahovani-dreva-je-rada-tuni-experiment-zadrzi-vodu-20200611.html

Duras, J.: Jindřich Duras: Model Zdoňov – projekt malý rozsahem a velký významem. Ekolist.cz [online], 18. 8. 2020 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: <https://ekolist.cz/cz/publicistika/nazory-a-komentare/jindrichn-duras-model-zdonov-zdanlive-maly-projekt-ale-vyznamny-pro-celou-republiku>

Konec širých lánů v Čechách? Venkov čeká velká změna. BusinessInfo.cz [online], 24. 10. 2019 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/clanky/konec-sirychn-lanu-v-cechach-venkov-ceka-velka-zmena>

Libiger, M.: Zemědělcům se nelíbí plán na menší pole. Ať to stát nechá na nás, žádají. iDnes.cz [online], Mafra, a. s., 7. 11. 2019. [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zlin/zpravy/ministerstvo-zemedelstvi-plocha-plodina-omezeni-eroze-voda-kritika-zemedelci.A191102_511730_zlin-zpravy_ras

Menclová, K.: Česká pole se zásadně změní 30 ha od roku 2021. ČMSZP – Českomoravský svaz zemědělských podnikatelů [online], 15. 10. 2019 [cit. 12. 11. 2021]. Dostupné z: <http://cmszp.cz/mze/2019/ceska-pole-se-zasadne-zmeni/>

Rulík, M., Nováček, P.: A je to v suchu. Pavel Nováček [online], 1. 9. 2018 [cit. 18. 11. 2021]. Dostupné z: <https://pavelnovacek.eu/articles/a-je-to-v-suchu/>

Autor výukové lekce:

Miroslav Pešek; Gymnázium Jana Keplera, Učitelé za klima, z. s.

Přílohy:

Příloha č. 1 – Aktuální stav naší krajiny

Příloha č. 2 – Příklady pro uzdravení krajiny

Materiál vznikl za finanční podpory Evropské komise a České rozvojové agentury a Ministerstva zahraničních věcí České republiky v rámci Programu zahraniční rozvojové spolupráce ČR.

Za obsah materiálu nese odpovědnost organizace Člověk v tísni, o.p.s. Informace zde uvedené nejsou oficiálním stanoviskem Evropské unie a Ministerstva zahraničních věcí České republiky.

